

Aydın Kazımkazadə, 50 ildən artıqdır ki, fədakar alim zəhmətliyə çalışır; milli kinoşunaslığımızda yazdığı resensiya, məqalə və kitabları əhətə dairəsi, təhlillərinin obyektivliyi, elmiliyi ilə fərqlənir. Məqalələrinəndə milli kinomuzun dünənindən, bu günündən, yeni səbahlarından söz açır. Tədqiqatları sənətsevərlər bərabər, tələbələrin, doktorantların, alimlərin də stolüstü kitablarındandır. "Heydər Əliyev və kinematoqraf", "Azərbaycan kinematoqrafları", "Kinorejissor Nazim Rza Əsrafiloglu", "Rasim Ocaqov", "Kinooperatör Kənan Məmmədov", "Kamil Nəcəfzadə", "Üzeyir Hacıbəyov və kino", "Əbədi olməzlik zirvəsi", "Kinokamera gəzdiren adam" kimi kitabları müxtəlif illərdə işq üzü görür.

"Atikva ümid deməkdir", "Zərgər", "Taleynin beş anı" kimi sənədli filmlərin ssenariləri peşəkar kinodramaturq qələminin məhsuludur. Kino sahəsində səmərəli fəaliyyetine görə "Qızıl qələm", "Humay", "Qızıl çırq", "Həsən bəy Zərdab", "Cəfər Cabbarlı", "Zirvə" mükafatlarına, 2005-ci ildə isə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə eməkdar ince-sənət xadimi adına layiq görülür.

Aydın Kazımkazadə 1940-ci il yanvar ayının 15-də Bakı şəhərində anadan olub. O, 44 sayılı orta məktəbdə 7-ci sinfə kimi oxuya-raq, təhsilini 57 sayılı axşam fəhlə-gənclər məktəbində davam etdirir. 1955-1958-ci illərdə istehsalatda işləyir. 1958-1963-cü illərdə ovaxtkı Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistikə fakültəsində təhsil alır. 1963-cü ildən isə kinematoqrafiya sahəsində çalışır. 1985-ci ildə Moskvada Ümumittifaq Dövlət Kinematoqrafiya İnsti-tutunun nəzdində reklam işi üzrə yaradıcı və rəhbər kinematoqrafiya işçilərinin rixtisəsartırma kursunu bitirir.

Aydın Kazımkazadə Azərbaycanda kino mətbuatının yaradıcısı sayılır; "Kino" qəzeti və "Film" jurnalının baş redaktoru, Məlumat-reklam bürosunun direktoru, Az.TV-de dublyaj şöbəsinin müdürü, "Azərkinovideo" İstehsalat Birliyində reklam şöbəsinin müdürü, Azərbaycan Kino Ensiklopediyasının baş redaktor müavini, icraçı di-

İŞİQLI ARZULARIM ÇOXDUR...

(Əməkdar ince-sənət xadimi, kinoşunas Aydın Kazımkazadə ilə müsahibə)

rektoru, Dövlət Film Fondu-nun direktor müavini, baş mütəxəssisi kimi vezifelərde çalışır. Redaktor olduğu "Kino" qəzeti 1974-cü ildə kinematoqrafiya sahəsində dərc edilən mətbuat organlarının ümumiyyət məsabiqəsinin qalibi kimi SSRİ Kinematoqrafiya Komitəsinin diplomunu alır. Kinoya aid 200-dən artıq elmi və publisistik məqalə ilə dövri mətbuatda çıxış edib. O, yerli televiziya kanallarında "Kino tariximizdən" və "Kinoman" verilişlərinin aparıcısı olub. Hazırda "Mədəniyyət" kanalında "Kinosalname" verilişinin aparıcısı və ssenari müəllifidir. Azərbaycan Dövlət Film Fondu-nun nəzdində kino muzeyinin aparıcı mütəxəssisi kimi fəaliyyət göstərir.

Sovet dönməndə keçmiş mütəfiq respublikalarla bərabər, Azərbaycanda da kino günü avqustun 27-də qeyd olunurdu. Azərbaycanda kino tarixinin 2 avqust 1898-ci ilə təsadüf etməsi faktuna keçmiş sovet kino rəhbərliyi göz yumor, milli mədəniyyətli—vahid sovet mədəniyyətində birləşdirməyə çalışırdılar. Bu əlamətdar günün üzə çıxmasında xidmətləri olan kinoşunasların sənətkarın sənətkarlıq üslubu ön plana çəkilir. Kitabda Cavanşir Məmmədovun ssenari müəllifi və rejissor-operator olduğu sənətkarın həyatında dənisişir. "Görüş", "Mahni belə yaranır" kimi bədii filmlərdə unudulmaz sənətkarın sənətkarlıq üslubu ön plana çəkilir. Kitabda Cavanşir Məmmədovun ssenari müəllifi və rejissor-operator olduğu sənətkarın həyatında dənisişir. "Kinokamera gəzdirən adam" kitabı eyni zamanda milli kinooperatör məktəbimizin ənənələrini öyrənmək baxımından da çox əhəmiyyətlidir. Kitabda əməkdar ince-sənət xadimi, Dövlət mükafatı laureatı kinooperatör Kənan Məmmədov öz söz yazıb.

Aydın Kazımkazadənin 2006-ci ildə oxucuların görüşüne "Əbədi olməzlik zirvəsi" adlı monoqrafiya ilə gelir. Milli kinomuzun görkəmli nümayəndəsi, əməkdar ince-sənət xadimi Əlisəttar Atakişiyevin həyat və yaradıcılıq yolu izlənən bu kitabla Aydın Kazımkazadə hələ sağlığında unudulan, ömrünü Moskva-da, qocalar evində başa vuran Əlisəttar Atakişiyevin ekran fəaliyyətinə işq tutur; onun şərəfli sənət yolu kinoşunaslığımızda ilk dəfə olaraq geniş və hərtərəfli şəkildə tədqiq edir. Aydın Kazımkazadə filmlərinə neçə-neçə nəslin bu gün də sev-sevə baxdığı sənətkarın yaradıcı simasını oxucuların gözləri qarşısında canlandırır; operator, rejissor, rəssam, kinodramaturq kimi geniş və çoxşaxəli fəaliyyəti-

satirik kinojurnalına göstərdiyi dövlət qayğısı da kitabda ayrıca vurğulanır. "Azerbaycanfilm" kinostudiyasının maddi-texniki bazasının daha da genişləndirilməsi tədbirləri haqqında", Azərbaycan kinosunun 60 illiyi haqqında qəbul etdiyi qərarlar xatırlanır. Ulu öndərin Milli Kino Günü ilə əlaqədar imzaladığı tarixi sərəncamın əhəmiyyəti açıqlanır.

2005-ci ildə nəşr olunan "Azərbaycan kinosu və məhərəbə" kitabında Aydın Kazımkazadə Azərbaycan kino işçilərinin ikinci Cahan məhərəbəsindən ön və arxa cəbhələrde fədakarlığından, apardıqları çəkilişlərdən dənisişir. Məhərəbə qəhrəmanlıqla vuruşan Mirzə

Mustafayev, Cavanşir Məmmədov, Xan Babayev, Leonid Kortetski, Əlibala Ələkbərov, Teyyub Axundov, Ədham Qulubəyov və başqalarının döyüş yolu haqqında məlumat verir. Burada həmçinin məhərəbə illərində çəkilən bədii və sənədli filmlərə də toxunulur. Kitabda məhərəbədən sonrakı illərdə bu mövzuya həsr olunmuş "Uzaq sahillərə", "Onun böyük ürəyi", "Mən ki gözəl deyildim", "Şərikləşərək", "Bizim Cəbiş müəllim" kimi filmlər geniş təhlilini tapır.

Aydın Kazımkazadənin 2006-ci ildə oxucuların görüşüne "Əbədi olməzlik zirvəsi" adlı monoqrafiya ilə gelir. Milli kinomuzun görkəmli nümayəndəsi, əməkdar ince-sənət xadimi Əlisəttar Atakişiyevin həyat və yaradıcılıq yolu izlənən bu kitabla Aydın Kazımkazadə hələ sağlığında unudulan, ömrünü Moskva-

da, qocalar evində başa vuran Əlisəttar Atakişiyevin ekran fəaliyyətinə işq tutur; onun şərəfli sənət yolu kinoşunaslığımızda ilk dəfə olaraq geniş və hərtərəfli şəkildə tədqiq edir. Aydın Kazımkazadə filmlərinə neçə-neçə nəslin bu gün də sev-sevə baxdığı sənətkarın yaradıcı simasını oxucuların gözləri qarşısında canlandırır; operator,

rejissor, rəssam, kinodramaturq kimi geniş və çoxşaxəli fəaliyyəti-

səbrə vərəqləyir. Kitaba daxil edilən Polad Bülbüloğlunun, Amaliya Pənahovanın, Nodar Şaşlıqoglu-nun, Kamal Xudaverdiyevin, Lütfi Məmmədbəylinin və başqa sənətkarların xatirələrində isə Əlisəttar Atakişiyevin xarakterindəki en görən oldum. Belə görkəmli sənətkarlarla tanış olandan sonra taleyi əbədi olaraq kinoya bağladım.

—Bu illərdə son dərəcə zəngin şəxsi kino arxivini da yaratmış. Mübaliqəsiz demək olur ki, bu gün arxiviniz respublikada ən nadir şəxsi kino arxivlərindən biridir. Arxivinizdə qorunan qiymətli sənədlər, nümunələr haqqında danışmağınızı istərdik.

—Mən kompüterdən istifadə etmirəm. Evdə 500-ə yaxın qovlugu var. Kitablarımlı qovluqların əsasında yazırıam. Şəxsi kino arxivini yaratmağın mənə o zaman "Lətif", "İsmət" kimi səssiz filmlərinin rejissor Mikayıl Mikayılov, sənədli filmimizin yaradıcılarından olan Niyazi Bədəlov, bu gün sənət əfsanəsinə dənən Məmməd Əlili tövsiyə etdirər. Mətbuatda kimin haqqında məqalə dərç olunurdu-sa, onu kəsib ayrıca qovluğa yığırımdı. Və mən bu günə kimi o ustad sənətkarların tövsiyələrinə əməl etdirəm. Şəxsi arxivimde müxtəlif mövzularda olan qovluqlar var.

—Yarım əsrənən artıqdır ki, kitabxanalarla, müxtəlif dövlət arxivlərində yorulmadan çalışır, dəyərli axtarışlar aparırsız.

Azərbaycanda animasiya filmlinin yaranma tarixinin 1933-cü ilə aid olması da jurnalist-alim eməyinizin nəticəsində meydana çıxdı...

—Əslində, Azərbaycanda ani-

masiyanın yaranması 1931-ci ilə təsadüfən gəlmişəm. Artıq 55 ildir ki, kinodəyim. 50 il də televiziyyada çalışıram. Kinoya gəldiyim günü indiki kimi xatırlayıram. Jurnalistikanı bitirəndən sonra iş axtarırdım. Kinoprokata o vaxt filmlərin reklamı ilə bağlı bülleten buraxırdılar. Məni

bədbəxtliyi" filmi ilə bizdə bədii animasiya yaranıb. "Bir qalanın sirri" filminde Əlisəttar Atakişiyev bədii animasiyadan ustalıqla istifadə edib. Bədii animasiya filmi bizdə müstəqil janrı kimi "Cırdan" filmi ilə 1969-70-ci illərdə yarandı.

—İkinci Cahan məhərəbəsi

mövzusunda çəkilən ekran əsərləri milli kinomuzun nadir inciləri kimi bu gün də sevilə-

sevile baxılır. Qarabağ mövzusunda çəkilən filmlərimizə mü-

nasibətinin maraqlıdır.

—Qarabağ mövzusunda ilkin olaraq sənədli filmlər, xronikalar çəkildi. Azərbaycan televiziyanın, kinostudiyanın operatorları öncəbədə çəkilişlər aparırdı. Həmin çəkilişlər əsasında bu mövzuda ilk sənədli filmlər yarandı. Sonradan bədii filmlər də çəkildi. Bu filmlərin başlanğıcında "Fəryad" filmi durdu. Çox gözəl filmdir. Qarabağ mövzusunda çəkilən filmləri səviyəsindən asılı olmayaraq heç vaxt pisləmirməm. Bunlar hamısı vacibdir.

—Aydın müəllim, haqqında bəhs etdiyiniz sənətkarların bəziləri haqqında tədqiqatlar yazılib. Lakin heç şübhəsiz ki, hər birinin həyat və yaradıcılıq yolu hələ də yazılmamış səhifələr az deyil. Bu sənətkarlar haqqında ayrıca tədqiqat əsəri yazmağı düşünmürsüz ki?

—Mən Rasim Ocaqov, Kamil Nəcəfzadə, Əlisəttar Atakişiyev haqqında kitab yazmışam. Cəfər Cabbarlının kino fəaliyyəti haqqında yazdığını kitabçı çap edə bilmişəm. Xalq artisti Elmira Şabanova haqqında kitabım hazırlıdır. Həsən Seyidbəyli haqqında tədqiqatlarım var. Niyazi Bədəlov, Məmməd Əlili haqqında böyük məmənuniyyətə yazardım. Yene çap problemi qarşımdadır. Cavanşir Məmmədov milli kinomuzda Lenin mükafatı alan yeganə sənətkarıdır. Onun haqqında yazdığını kitabçı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi çap etdi. Hər dəfə də nazirliyə müraciət edə

bilmiyəm. Ona görə də tədqiqat-

lärimin çap problemi qalır.

—"Azərbaycanfilm" kinostudiyasında son illər diqqətinizi çəkən hansı imzalar, filmlər haqqında ayrıca danışmaq istərdiz?

—"Qırmızı bağ" filmini bəyəni-

rem. Çox gözəl də çəkilib. Bu ya-

xınlarda "Nar bağı" filmine baxdım.

Çox maraqlı filmdir. Beynelxalq

festivallarda müükafatlar alıb. İl-

qar Safatın "Sahə" filminin bəyən-

xalq festivallarında uğuru məni se-

vindirir. Şamil Mahmudzadənin "Qala" filmini qeyd etmək istərdim. Şamil Əliyevin "Çölgü", Elçin Musa-oğlunun "Nabat" filmi uğurlu ekran əsərlərindəndir.

—Siz eyni zamanda "Zərgər", "Həyatın beş anı" kimi sənədli filmlərin ssenari müəllifisiniz. Maraqlıdır, kinoşunas olaraq, özünüzü ssenariist kimi sınamaq hansı zərurətdən yarandı?

—Mən peşəkar ssenariist deyiləm. Jurnalist olaraq özümə borc bildim ki, məni narahat edən mövzuları qələmə alıb. Bizdə millət-rarəsi heç bir ayrı-seçkilik olmayıb. Millətimiz qanındadır bu. Heç bir millətə fərqli qoymurq. Yə-hudilərin Azərbaycana nə vaxt gəlmələrinin, məskunlaşmalarının tarixini öyrəndim. Nəticədə "Atikva-ümid deməkdir" adlı ssenari meydana çıxdı.

—Aydın Kazımkazadənin, heç şübhəsiz ki, işqli arzularınız çoxdu...

—İşqli arzularım çoxdur... Al-

lahdan bir sağlamlıq istəyirəm ki,

yazdıqları tamamiləyib oxucuların mühakiməsinə təqdim edim.

—Aydın müəllim, müsahibə-yə görə Sizə təşəkkür edir, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.

HATƏM ƏSGƏROV,

rejissor.

—İşqli arzularım çoxdur... Al-

lahdan bir sağlamlıq istəyirəm ki,

yazdıqları tamamiləyib oxucuların mühakiməsinə təqdim edim.

—Aydın müəllim, müsahibə-yə görə Sizə təşəkkür edir, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.

HATƏM ƏSGƏROV,

rejissor.

—İşqli arzularım çoxdur... Al-

lahdan bir sağlamlıq istəyirəm ki,

yazdıqları tamamiləyib oxucuların mühakiməsinə təqdim edim.

—Aydın müəllim, müsahibə-yə görə Sizə təşəkkür edir, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.

HATƏM ƏSGƏROV,

rejissor.

—İşqli arzularım çoxdur... Al-

lahdan bir sağlamlıq istəyirəm ki,

yazdıqları tamamiləyib oxucuların mühakiməsinə təqdim edim.

—Aydın müəllim, müsahibə-yə görə Sizə təşəkkür edir, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.

HATƏM ƏSGƏROV,

rejissor.

—İşqli arzularım çoxdur... Al-

lahdan bir sağlamlıq istəyirəm ki,

yazdıqları tamamiləyib oxucuların mühakiməsinə təqdim edim.

—Aydın müəllim, müsahibə-yə görə Sizə təşəkkür edir, yaradıcılıq uğurları arzulayıraq.